

ПОГЛАВЈЕ 10. ИНФОРМАТИЧКО ОПШТЕСТВО И МЕДИУМИ

ИТНИ РЕФОРМСКИ ПРИОРИТЕТИ

Јавен радиодифузен сервис:

1. Да се обезбедат соодветни материјали за тековните политики, организациони прашања, обуки и реформи во уредувањето во рамките на Јавниот радиодифузен сервис со потенцирање на критиките кои редовно беа давани во минатото за недостигот на политичка независност и недостатокот од балансирано известување, како и да се обезбеди информативна содржина со висок квалитет.

Владино рекламирање:

2. Да се воспостават строги правила за владино рекламирање, засновани на транспарентни, објективни и критериуми кои не дискриминираат. Да се обезбеди целосна транспарентност на владино рекламирање.

3. Да се развие механизам за бесплатни јавни огласувања за вистинските јавни интереси.

Клевета:

4. Ревизија на законодавството со отстранување на случаите кои се базираат на “чест“, “достоинство“ и “клевета“, од кои повеќето се подведуваат од уставната дефиниција за навреда но која не спаѓа во опсегот на клеветата како што е дефинирана во Член 10 ЕКЧП.

5. Ревизија на процедуралните правила за исклучување на помали случаи и наместо тоа зголемување на употребата на медијација за решавање на истите.

6. Поддршка и промоција на поголема употреба на само регулација како алтернатива на судските акции.

7. Гаранции и спроведување на сите политички нивоа, од себе воздржување на политичарите и јавните службеници од започнување на постапките за клевета, согласно со ЕСЧП принципите.

Независни шела:

8. Да се обезбеди доволна автономија на независните регулаторни и ревизорски и надзорни тела, но не само во теорија, туку и во пракса со цел да дејствуваат ефикасно и ослободени од политички притисок.

9. За ова се потребни не само проактивни напори од самите тела, туку и политичка волја од сите актери со цел да им се дозволи на овие тела да ги извршуваат своите обврски согласно закон, вклучително и алокација на доволно финансиски средства.

10. Да се обезбеди членување во независните регулаторни тела, засновано на професионална подготвеност, релевантно професионално искуство од областа на компаративните заслуги.

11. Да се обезбеди законско санкционирање на неусогласеноста

ПОГЛАВЈЕ 10. ИНФОРМАТИЧКО ОПШТЕСТВО И МЕДИУМИ

НИВО НА ПОДГОТОВКА

Умерено подготвена (Moderately Prepared) – 3

ОСТВАРЕН НАПРЕДОК

Одреден напредок (Some Progress) – 3

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да подготви долгорочна Стратегија за информатичко-комуникациска технологија (ИКТ);
- Да ја зајакне независноста и капацитетот на медиумскиот регулатор и јавниот радиодифузен сервис;
- Да продолжи да го спроведува акцискиот план за воведување на бројот за итни случаи 112 и да ги распредели потребните финансиски средства.

ПОГЛАВЈЕ 10. ИНФОРМАТИЧКО ОПШТЕСТВО И МЕДИУМИ

КОМЕНТАР

Конечно, по многугодишно посочување во извештаите за напредокот од ЕК, Македонија започна со реализација на подготовките за воведување на Европскиот број за итни повици 112 со цел усогласување на услугите со *acquis*.

Во областа информатичко општество се посочуваат забелешки кои директно влијаат врз еден од најгорливите проблеми на РСМ/ ефикасноста на јавната администрација. Поголема искористеност на системот за интероперабилност како и развивање на услугите на е-Влада можат значително да помогнат во решавање на овие проблеми. Во текот на изминатата година е-трговијата се зголеми на 62%, но сепак постојните бариери за е-трговија сè уште не се отстранети, вклучувајќи ги и царинските давачки и ДДВ за увозот на предмети со мала вредност.

На самиот крај од 2018 година, откако претходно 10 месеци беа закочени во Собранието, беа донесени измените на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги со цел да се усогласи со ЕУ *acquis*. Дополнителни измени на Законот се направија и на почетокот на 2019 година. Измените во Законот во Собранието беа поддржани од пратениците на владеачките партии како и од опозиционите пратеници. Сепак поради начинот на кој што беше донесен, особено за измените во Законот кои беа направени во последните денови пред истиот да биде ставен на гласање, наиде на негативни реакции кај дел од стручната јавност. Дел од измените во Законот одат во правец на зголемување на независноста и професионализмот во медиумскиот сектор особено кај јавниот радиодифузен сервис како и медиумскиот регулатор (АВМУ), сепак овој Закон е само почеток на долго најавуваните реформи во медиумскиот сектор. Ќе биде потребна силна политичка заложба за гарантирање на професионализам, почитување на начелата на транспарентност, именувања засновани на заслуги како и праведна застапеност, особено кај јавниот радиодифузен сервис и медиумскиот регулатор (АВМУ). Загриженоста околу реформите на јавниот радиодифузен сервис останува. Покрај тоа што со новите законски измени се предвидени поголеми средства за јавниот радиодифузен сервис, тоа се далеку од износите на средства кои се потребни за зајакнување на неговата независност, како и обезбедувањето на соодветна техничка опрема и стручен кадар.

Со оглед на динамиката на медиумскиот пазар, законодавната рамка, ќе треба понатаму да се усогласува и со новата Директива за аудиовизуелни медиумски услуги.

Потребата од посистематски пристап кон медиумската и дигиталната писменост останува приоритет. Создавањето на Мрежата за медиумска писменост во која членуваат државни институции, медиуми, како и граѓански организации е можен канал за интензивирање на ова важно прашање.

Извештај 2016

Електронски комуникации и информатички и комуникациските технологии (ИКТ)

- Остануваат проблемите во врска со спроведувањето на Законот за електронски комуникации.
- Параметрите за квалитет за пристап на интернет се зголемија само во близина на главните патишта.
- Сè уште не е воведен бројот 112 за итни случаи поради недостиг на политичка заложба и финансиски ресурси.
- Ревизорскиот извештај во март 2015 година покажа дека надоместоците за користењето на радиофреквенциите ги надминаа оперативното финансиските потреби на регулаторот (АЕК).
- Ревизорскиот извештај, исто така, сугерираше дека регулаторот (АЕК) користи 45% од вишокот на своите средства за цели различни од развојот на електронски комуникации, со што работи спротивно на својот мандат.
- Останува загриженоста за способноста на регулаторот (АЕК) да дејствува независно и затоа е потребно да се отстранат неговите законски надлежности за донирање на средства.
- Потребно е зајакнување на административниот капацитет на Министерството за информатичко општество и администрација за да може подобро да подготвува стратешки документи, да работи усогласено со законодавството и да гарантира координација со другите институции.

Информатичко општество

- Капацитетите за обезбедување на сајбер безбедноста остануваат недоволни и затоа е потребно да се донесе национална стратегија за сајбер безбедност.
- Сè уште не се оперативни е-Влада и интероперабилноста и покрај тоа што се обезбедени опрема и софтвер.

Извештај 2018

Електронски комуникации и информатички и комуникациските технологии (ИКТ)

- Стратегија за широкопојасен интернет сè уште не е подготвена.
- Сè уште не е воведен бројот 112 за итни случаи поради недостаток на финансиски средства и политичка посветеност.
- Останува загриженоста околу способноста на регулаторот (АЕК) да делува независно.
- Употребата на средствата на Агенцијата за електронски комуникации (АЕК), претходно злоупотребувани за политички цели, треба да бидат ограничени на регулаторни и мониторинг активности во областа на електронските комуникации.

Информатичко општество

- Долгорочната дигитална агенда и посебната стратегија за дигитални вештини сè уште не се развиени.
- Националната стратегија за сајбер безбедност сè уште не е развиена ниту се пронајдени ресурси за нејзино спроведување.
- Примената на електронски потпис е ограничена на неколку институции кои обезбедуваат услуги за бизниси.

Извештај 2019

Електронски комуникации и информатички и комуникациските технологии (ИКТ)

- Стратегијата за развој на дигиталните вештини сè уште не е развиена.
- Примената на електронски потписи е ограничена на неколку институции кои обезбедуваат услуги за бизниси.
- Системот за интероперабилност го користат само неколку институции и покрај инсталираната опрема и софтвер.

Извештај 2016

- Потребно е да се развие долгорочна дигитална стратегија 2020.
- Сè уште треба да се отстранат бариерите за е-трговија, вклучувајќи ги царинските давачки и ДДВ за увоз на предмети со мала вредност.

Аудиовизуелна политика

- Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (ААВМУ) треба да започне со развивање на активности за медиумска писменост.
- Продолжуваат проблемите околу недостигот на редакциска и финансиска независност на јавниот радиодифузен сервис.

Извештај 2018

- Системот за интероперабилност го користат само неколку (четири) институции, и покрај обезбедената опрема и софтвер.
- Бариерите за е-трговија сè уште треба да се отстранат, вклучувајќи ги и царинските давачки и ДДВ за увозот за предмети со мала вредност.

Аудиовизуелна политика

- Во име на ад хок телото за мониторинг на медиумите во кампањата за парламентарните избори 2016 година, регулаторот за медиуми (ААВМУ) поднесе 68 случаи до Судовите, но тие демонстрираа неконзистентно читање на законите и одложените пресуди.
- Потребно е развивање на посистематски пристап и соработка помеѓу засегнатите страни за медиумска и дигиталната писменост.
- Останува загриженоста за недостиг на уредувачка и финансиска независност на јавниот радиодифузен сервис.
- Бидејќи Македонската радио-телевизија (МРТВ), медиумскиот регулатор (ААВМУ) и ЈП за радиодифузија повеќе не се финансираат со радиодифузни такси, туку од државниот буџет, треба да се избегнуваат доцнења на трансферите од буџетот до нив.

Извештај 2019

- Модернизацијата на јавната администрација е клучен елемент за успешна дигитализација, Северна Македонија треба да вложи повеќе напори во имплементацијата на рамки и услуги на е-Влада. Имплементацијата на е-Влада е сè уште во рана фаза на подготовка.
- Бариерите за е-трговија сè уште не се отстранети, вклучувајќи ги и царинските давачки и ДДВ за увозот за предмети со мала вредност.

Аудиовизуелна политика

- Развојот на посистематски пристап кон медиумската и дигиталната писменост останува приоритет.
- Потребно е понатамошно зајакнување на капацитетот на медиумскиот регулатор (ААВМУ) и зголемување на меѓуинституционалната соработка за откривање на скриена сопственоста на медиуми и нелегалната медиумска концентрација.
- За време на референдумот во септември 2018 година, беа забележани разлики во однос на медиумското известување во различни правни акти, како што се Законот за референдум и Изборниот законик. Ова доведе до поинакво читање од страна на Државната изборна комисија и од медиумскиот регулатор за пристапот на заинтересираните страни во референдумот кон платеното рекламирање.
- Загриженоста останува околу реформите на јавниот радиодифузен сервис. Зајакнувањето на неговата независност и обезбедувањето на ефективни операции и управување продолжува да биде приоритет.